

אחרי הפריימריז

:: אלעד הן

לעצמנו: אנחנו פה לא רק כדי להשפיע בקצוות אלא כדי לשנות את המרכז.

דומה שהמחשבה המוטעית הבסיסית שהנחתה את פיצול הכוחות היתה שחשוב להיות קרובים לכוחות החזקים במפלגה; שיש ליצור איתם ברית אינטרסים כדי שנוכל להשפיע בכל מצב. חשיבה זו הובילה למגוון של חיבורים שונים ומשונים ולהתפתלויות אידיאולוגיות שנועדו להצדיקם. את החיבור אל ברק – הנציג המובהק ביותר של ההפרטה שצמח במפלגת העבודה לאחר פרס – יכול להצדיק רק מי שחושב שהתפקיד של המחנה הסוציאלי-דמוקרטי הוא לעמוד על כתפו השמאלית של כל אחד ממובילי הכוחות הגדולים של המפלגה ולהיות המלאך הטוב שלוחש לו: "לא להפרטה". אל לנו לשכוח שכל אותו הזמן מטלטלים את כתפו הימנית כל מלאכי החבלה של ההון ושואגים "אתה שלנו, אל תשכח". החבירה אל ברק היא מהלך לוביסטי שאינו מכוון לבניית כוח לטווח ארוך. היא מציירת את המעשה הסוציאלי-דמוקרטי לא כסדר יום כולל, שיש להיאבק עליו, אלא כשורה של חוקים חברתיים שמנסים לתקן מעט בזמן שהכל מתמוטט. עבודה פרלמנטרית פרטנית היא חיונית להצלחת המהלך הסוציאלי-דמוקרטי הכולל, אבל התבצרות בפניה הזו עלולה להשכיח מאיתנו את המאבק הגדול על שינוי הכיוון, על שינוי חלוקת ההכנסות, על עצירת תהליך ההפרטה.

המעשה של הסוציאלי-דמוקרטים במפלגת העבודה צריך להיות ארוך טווח. שלב אחד בתהליך זה הוא יצירת ברית אינטרסים עם המעמדות הנפגעים ממשטר ההפרטה: המעמד הנמוך והחלק הנשחק במעמד הבינוני. חשוב לזכור – למרות תחושה סובייקטיבית של רווחה בכיסים כאלה ואחרים, מדובר ברוב רובו של העם היושב בציון. עלינו ליצור את הברית הזאת על בסיס ברור של הבטחה ויישום הולך ומתרחב של שיקום מדינת הרווחה האוניברסלית, חיזוק העבודה המאורגנת,

הפריימריז האחרונים יצרו מסגרת ממשית למחנה הסוציאלי-דמוקרטי במפלגת העבודה אבל גם הותירו אותו חבול ומבלבל. תוצאות הסיבוב הראשון סימנו את מחנה מצביעי עמיר פרץ (שכבר זכה לכינוי 'המחנה החברתי') כאחד הכוחות המשמעותיים בגודלם ובהשפעתם במפלגה. אבל כבר בסיבוב זה סבל המחנה מפיצול מסוים, שנבע מתחושת מבוכה על התנהלותו של עמיר פרץ: קשה היה להגדיר פעילות זו כממוקדת בבנייה סוציאלי-דמוקרטית של המחנה בשנה האחרונה.

אם בסיבוב הראשון היתה מבוכה ופיצול הרי שהסיבוב השני היה מורכב אף יותר. בסיבוב זה כבר לא עמדה הבחירה בין מועמד סוציאלי-דמוקרטי מוצהר (גם אם זכה לביקורות מוצדקות רבות) לבין ניאו-ליברלים מסוגים שונים. בסיבוב זה נאלצו חברי המחנה החברתי לבחור במי לתמוך מבין שני מועמדים שבינם ובין סוציאלי-דמוקרטיה מרחק עצום. אל המבוכה נוספה גם התפצלות התמיכה בקרב האישים המובילים במחנה שהצטיידו בטיעונים שונים: החל מאלה שאמרו שהיום דאגתנו הראשונה צריכה להיות בתחום הביטחון, עבור באלה שאמרו ששיקולנו המרכזי צריך להיות היכולת לנצח בבחירות הבאות וכלה באלה שאמרו שהמהלך האחראי כעת אינו דאגה למחנה החברתי אלא הדאגה להתנהלות הפנימית של מפלגת העבודה.

מפלגת העבודה סוציאלי-דמוקרטית?

הפיצול בתוך המחנה הסוציאלי-דמוקרטי נגרם בגלל בלבול בנוגע למעשה שלנו במפלגת העבודה. מדי פעם אנחנו שוכחים שאנחנו כאן כדי להחזיר את המפלגה לדרכה הסוציאלי-דמוקרטית. לפעמים אנחנו פשוט מוותרים על השאיפה הזו מנימוקים שונים. הויתור על שינוי המפלגה, יש לזכור, מאפיין חשיבה שמרנית. חשוב להזכיר

בתור 'הקול הסוציאלי-דמוקרטי' בחצר הניאור ליברלית לא נוכל להשיג יותר מכמה עצמות במענה לנביחותינו, כששירת ההפרטה עוברת בלי לעצור.

כל מהלך של שינוי הסטטוס-קוו בתחום המדיני ידרוש הסכמה רחבה. הסכמה כזו אינה בנמצא בחברה המקוטבת שלנו, שחלק ממנגונו הפיצוי שלה לנפגעי ההפרטה בסיסם בעימות הלאומי וב'מדינת הרווחה שמעבר לקו הירוק'.

האם הבעיה היא נתניהו או חלוקת ההכנסות במשק? האם ניצחון של מפלגת העבודה על הליכוד בראשות נתניהו, שיביא להחלשת הסוציאל-דמוקרטיה במפלגת העבודה עדיף על הפסד לנתניהו ועיצובה של מפלגת העבודה כמפלגה סוציאל-דמוקרטית למאבק משמעותי בהמשך?

את המנטרות "ניצחון המפלגה מעל לכל" ו"שיבה בקואליציה מעל הכל", יש להוריד מסדר היום.

לפעול מול אופק רחוק יותר מאשר הבחירות הבאות, אחרת לעולם לא נוכל לרתום למאבקנו כוחות מלבד אלה שכבר בנמצא.

מה עכשיו?

ניצחוננו של ברק הוא מהפכת נגד – מהלך הפיכתה של מפלגת העבודה לסוציאל-דמוקרטית נסוג כמה צעדים לאחור. אבל בחירתו של ברק לא הגיעה על בסיס שינוי סוציולוגי כלשהו במבנה המעמדי בישראל, אלא על בסיס התארגנות מוצלחת בשדה המפלגתי. המציאות שיוצרת ההפרטה לא השתנתה, והכוחות המהווים בסיס מתאים לשיקום מדינת הרווחה ועצירת תהליך ההפרטה עודם קיימים בחברה ומחכים לארגון הפוליטי שירתום אותם. בנוסף, עלינו לזכור – לא חזרנו אל נקודת ההתחלה. הכוחות הסוציאל-דמוקרטים נמצאים בתוך המפלגה ופעילים בה: היום הם מפוזרים ומבולבלים, וחלקם נסוגו אל סוג השמרנות שתיארת למעלה. איחוד הכוחות לא יהיה משימה פשוטה, אך שוב, זו אינה נקודת ההתחלה.

המהלך המעשי ביותר כרגע הוא מהלך מיסוד המחנה החברתי אותו מקדם עמיר פרץ. לדבריו, צריכים להיות למחנה זה מוסדות שהחלטותיהם מחייבות את חברי הכנסת השותפים בו. גם מי שמתנגד למנהיגותו של פרץ לא יכול להתעלם מכך שזהו המהלך הנכון לבניית כוח אופוזיציוני משמעותי בתוך המפלגה. עלינו להיות חלק מהכוחות המובילים מהלך זה, ובנוסף, לקרוא לשאר חברינו הסוציאל-דמוקרטיים לפעול בתוכו ולהיות שותפים לו.

הרחבתה, ופוליטיזציה מחודשת שלה. את הברית הזאת ניצור אם נהיה כוח ברור, גם אם קטן בתחילה, בתוך מפלגת העבודה, שחבריו פועלים בצורה ממוסדת ובשיתוף פעולה. גם אם המחנה הסוציאל-דמוקרטי יהיה אופוזיציה בתוך המפלגה הוא יוכל להביא לשינויים מידיים בתחומים שונים: אפשר וכדאי לשאת ולתת גם מול גדולי הניאור-ליברלים ואף להגיע להישגים, אבל את זה ניתן לעשות רק באמצעות כוח שהם יהיו מוכרחים להתחשב בו ולא מתוך השתרכות בשולי החצר שלהם. בתור 'הקול הסוציאל-דמוקרטי' בחצר הניאור-ליברלית לא נוכל להשיג יותר מכמה עצמות במענה לנביחותינו, כששיירת ההפרטה עוברת בלי לעצור.

הנסיגה אל השמרנות

הטענה שחזרה ועלתה במהלך הפריימריז הייתה שלנוכח חוסר הסיכוי לשינוי מדיניות בתחום החברתי כלכלי עלינו לדאוג כעת לתחום הביטחון. על כך אין אלא לומר: חוסר היכולת הגדל בנסיגות להניע מהלכים מכריעים בתחום הסכמי השלום ובתחום הלחימה נובע במידה רבה מהתפוררותה של החברה הישראלית. כך, למרות שישאל ניצחה במלחמה מול החיזבאללה לפי כמעט כל מדד צבאי, הציבור יצא ממנה בתחושת תבוסה קשה לנוכח חוסר היכולת לתת מענה אמיתי למצוקות העורף. דומה לזה הוא המצב הקשה והמתמשך בדרום.

כל מהלך של שינוי הסטטוס-קוו בתחום המדיני ידרוש הסכמה רחבה. הסכמה כזו אינה בנמצא בחברה המקוטבת שלנו, שחלק ממנגנוני הפיצוי שלה לנפגעי ההפרטה בסיסם בעימות הלאומי וב"מדינת הרווחה שמעבר לקו הירוק". כל התקדמות מדינית משמעותית שאינה חד צדדית, לא יציבה ומועדת לפורענות, מחייבת שיקום וטיפול מנגנוני פיצוי אלטרנטיביים בדמות מדינת רווחה אוניברסלית.

טענה נוספת הייתה שכל שעלינו לעשות הוא לנצח את ביבי. על כך אין אלא לומר: האם הבעיה היא נתניהו או חלוקת ההכנסות במשק? האם ניצחון של מפלגת העבודה על הליכוד בראשות נתניהו, שיביא להחלשת הסוציאל-דמוקרטיה במפלגת העבודה עדיף על הפסד לנתניהו ועיצובה של מפלגת העבודה כמפלגה סוציאל-דמוקרטית למאבק משמעותי בהמשך? אינני בטוח שזאת הדילמה הניצבת מולנו, אך ברור שאת המנטרות "ניצחון המפלגה מעל לכל" ו"שיבה בקואליציה מעל הכל", יש להסיר מעל מסדר היום. המהלך שלנו צריך

אלעד הן חבר
ישראל וחבר תנועת
המחנות העולים-
קבוצות הבחירה

✉ elad2040@gmail.com